

Nu startar projekt 5T

Robert Olsson, NBR Nordic Beet Research

Efter funderande, planerande och provning under 2013 startar nu projekt 5T — Tillsammans till Tjugo Ton 2020. Namnet säger vad det handlar om. Vi ska tillsammans utveckla vår betodling upp till skördenivån 20 ton socker per hektar under åren fram till 2020. Projektet spänner över både Danmark och Sverige och blir sockernäringsens enskilt största projektsatsning under den kommande femårsperioden.

Sockerbetsodlingen står inför nya utmaningar men också nya möjligheter i och med avregleringen av sockerregimen i Europa 2017. För att behålla vår konkurrens- och betalningsförmåga är det viktigt att vi fortsätter utveckla odlingen. Vi ska fortsätta driva en lönsam betodling i Danmark och Sverige. Sockernäringsen har varit mycket framgångsrik de

senaste årtiondena med att lyfta sockerskördarna, men vi är säkra på att det finns mer att hämta. Nu kraftsamlar vi i projekt 5T.

5T - 20 ton till rätt pris

Vi går på hög skörd, men inte till varje pris utan till rätt pris. Det betyder att lönsamheten sätts i främsta rummet och att arbetet ska ske inom ramen för

IPM (Integrated Pest Management) och uthållig intensifiering. Mer om sistnämnda begrepp i kommande artiklar. IPM eller integrerad bekämpning ligger redan idag som grund för betodlingen, så där blir det inga större förändringar. Med projektet IPMIROER på den danska sidan vill vi se om där finns ännu mer att hämta i ett mer utvecklat IPM-tänk.

5T - ingen one man show

Det första T:et i 5T står för Tillsammans. Det är ingen slump. I det här projektet vill vi samla alla goda krafter för sockernäringsen. Betodlarna i Sverige, DKS, Nordic Sugar och NBR välkomnar därför deltagare från alla organisationer och företag med intresse i betodling till att ansluta till projektet. Det är ingen överdrift att påstå att projektets framgång i mångt och mycket bygger på ett brett deltagande.

5T - delaktighet skapar intresse och engagemang

5T är inget vanligt försöksprojekt där en projektledare gör en försöksplan, utför ett försök och därefter drar en slutsats som förmedlas till en rådgivare. 5T bygger på deltagardriven forskning där odlare, rådgivare och forskare tillsammans identifierar potentialer i odlingen och formulerar forskningsfrågorna. Allt är därför inte klart från början. Tvärtom, ”försöks-

planen” förändras och utvecklas år från år av projektdeltagarna.

Totalt sett kommer tio odlare att ingå i projektet, fem i Sverige och fem i Danmark. Nordic Sugar knyter också en ”coach” till varje gård. Tanken är att de allra flesta betodlarna ska känna igen sina hemförhållanden på åtminstone någon gård.

5T - med fem ben

5T fullt utbyggt står på fem ben. Det spänner över hela fältet från forskning – över praktisk odling inom projektet – till kunskaps- och inspirationsöverföring till andra betodlare i Danmark och Sverige.

1. Forskning och utveckling

kring tillväxtpotentialer: Här vill vi gärna veta och satsa mer. Men det kräver externa medel. Vi siktar på att få tag i sådana till 2015–2016.

2. Uppföljning av odlarskörd, uppnåbar skörd och potentiell skörd:

I denna del följer vi betans tillväxt genom hela

5T-projektet startar 2014 på fem gårdar i Danmark och fem i Sverige. Tanken är att de allra flesta betodlarna ska känna igen sina hemförhållanden på åtminstone någon gård.

säsongen och sätter siffror på tillväxt, slutskörd och skördebegränsande faktorer. Gapet mellan verklig och möjlig skörd tror vi kan minskas.

Vilken av dessa gårdar liknar

din gård och dina förutsättningar? Kan den gården nå 20 ton kan du det också!

3. Deltagargenererad kunskap och erfarenhetsutbyte inom 5T-gruppen:

Att arbeta tillsammans är roligt och inspirerande då man kan ta lärdom av varandras erfarenheter och kunskaper. Ju mer tid man lägger på grödan tankemässigt, desto större engagemang skapas. Vi tror att 5T-odlarna kan lära och inspirera, inte bara varandra, utan också NBR och Nordic Sugar. Landsövergripande utmaningar brukar stimulera, inte minst mellan Sverige och Danmark.

4. Demo, test och visning:

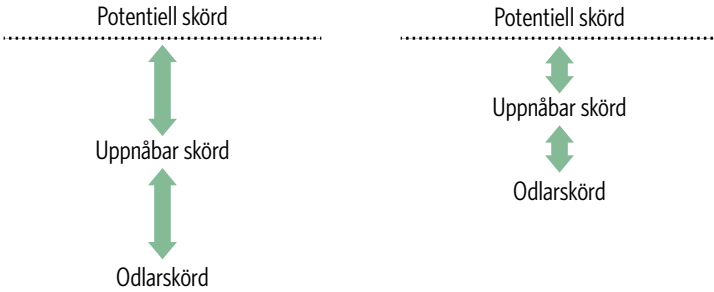
5T-gårdarna blir våra nya centra för demo, test och visning. Hit kan du åka själv för att se

Fem arbetsområden

5T spänner över hela kedjan från FoU till förmedling och inspirationsspridning till hela betodlingskåren. Det kräver bred uppslutning, definierade roller för alla deltagare och gott samarbete.

Minska gapen

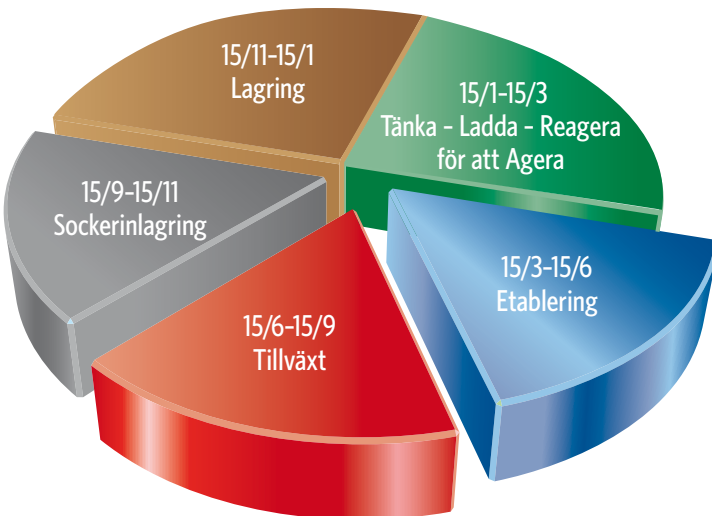

Betodling är i grunden energiomvandling från ljus till socker. Den potentiella skörden styrs ytterst av ljus och värme på våra breddgrader. Varje 5T-gård har därför sina grundförutsättningar och sin potentiella skörd. Men allt ljus blir inte socker. Vatten och en hel del annat begränsar den uppnåbara skörden. Slutligen blir allt inte perfekt utfört och allt socker når heller inte bruket. I 5T satsar vi på att minska gapen.

det senaste som händer inom betodlingen. Det är också här som tillverkare och producenter för betodlingen kommer att visa sina produkter. Vi planerar för organiserad visning på en av gårdarna i varje land under 2014. Vad vill du se? Välkommen med förslag och idéer!

5. *Inspiration till andra:* 5T-projektet vill vi göra till en

inspirationskälla för hela betnäringen, främst dess betodlare. Förr hade jag skrivit kunskapsöverföring till andra men kunskap är inte allt. Vishet är kunskap omsatt i praktisk handling. Det är dit vi ska. 5T kommer att finnas på egen sida på nätet där du kan följa projektets utveckling. Resultaten från 5T kommer även att rapporteras i de

5T delar in betåret i fem perioder. Var och med sina utmaningar. Varje år genererar nya lärdomar och ny erfarenhet som omsätts i nytt agerande.

flesta nummer av Betodlaren framöver. 5T är projektet vi hoppas alla inom sockernärningen kommer att tala om så lägg det namnet på minnet.

I nästa nummer

Vi testade 5T-upplägget på en gård i Danmark och en i Sverige 2013. Nådde vi över 100 ton betor per hektar? Vad blev högsta sockerskörd levererad till bruket? Hur hög blev sockertillväxten från 15 september till 15 november? Svaren kommer i nästa nummer.

Vi vet vart vi vill

Visst är det spännande med något nytt. Teståret är avslutat. 5T-gårdarna är nu utvalda och projektnamnet minns du – 5T Tillväxt till Tjugo Ton 2020. Nu kör vi!

Odlarskörd och potentiell skörd

Betans tillväxt följs genom hela säsongen och siffror sätts på skördebegränsande faktorer. Detta för att minska gapet mellan odlarskörd och den potentiella skörden. I tre separata sprutdrag skördas betorna i full praktisk skala runt den 15 november för direktleverans till bruket. Ribban är lagd på 20 ton men vi ser också till platsens förutsättningar. På varje gård kommer vi att fastställa vad solen levererat i form av ljus och värme, vilket sätter gränsen för den potentiella skörden. Vidare fastställs uppnåbar skörd, alltså där du gjort allt du kan inom ramen för ditt odlingssystem. På den här nivån kommer vi också att titta närmare på tillväxten – resan från sådd fram till full etablering i juni, vidare tillväxten fram till skörd i september och säklart den viktiga fortsatta sockerlagringen fram till slutskörden i november. Det blir handskörd av både beta och blast i mitten av juni, september och november.